

Postupná modifikace českého znakového jazyka v komunikaci s neslyšícími s progredující vadou zraku

Jana Kalendová si téma své bakalářské práce Postupná modifikace českého znakového jazyka v komunikaci s neslyšícími s progredující vadou zraku zvolila zcela samostatně. Teoretickou část práce tvoří zdařilý kompilát, napsaný velmi kultivovanými stylem, splňující všechny požadavky kladené na odborný text, nesoucí jednotný „rukopis“ autorky. Kvůli jasné a přímé návaznosti na praktickou část diplomantka nakonec z textu odstranila i některé kapitoly, které původně zpracovala (např. o psychice, prostorové orientaci a samostatném pohybu, haptické komunikaci hluchoslepých). Shromáždila veškeré dostupné české a některé zahraniční zdroje a účelně je ve své práci využívá a odkazuje k nim. Text je tedy ve výsledku úspornější, ale srozumitelný a přehledný, obsahuje jenom to podstatné a nezahluje nás nadbytečnými informacemi.

V praktické části autorka prokázala schopnost samostatné výzkumné práce – pustila se do výzkumu u nás zatím podrobně nepopsaného modifikovaného českého znakového jazyka, užívaného v komunikaci s hluchoslepými. Diplomantka pracovala se dvěma páry prelingválně neslyšících osob, z nichž vždy jedna trpí Usherovým syndromem a s tím spojenou postupnou ztrátou zraku. Zaměřila se zejména na produkci partnera, který má pouze sluchovou vadu, a musí svůj projev přizpůsobovat svému hluchoslepému komunikačnímu partnerovi. Aby mohla videonahrávky porovnávat mezi sebou a s nahrávkou třetího, „pouze“ neslyšícího páru, zadávala respondentům stejné úkoly. Menší výhrady k postupu práce mám ke zvolenému komiksu, který není lehce pochopitelný a pro respondenty není příliš přitažlivým konverzačním tématem (což reflektuje i sama autorka ve své analýze), ani další úkoly nebyly zcela v souladu s věkem respondentů. Domnívám se také, že by bylo zajímavé porovnat projev sledovaných subjektů na zadaná témata v komunikaci s hluchoslepým a následně s neslyšícím komunikačním partnerem, zde by se daly lépe sledovat např. změny v rychlosti produkce znaků, ale i další modifikace. Někdy totiž nelze zcela spolehlivě určit, co už je modifikace a co je idiolekt mluvčího.

Kromě zadaných témat byla zaznamenána také spontánní komunikace partnerů na volné téma a s respondenty byl veden také rozhovor, ve kterém mohli vlastní projev reflektovat. Autorka se zaměřila na analýzu některých parametrů znaku a jejich modifikaci, z popisu práce zcela jasně nevyplývá, jaký postup použila při kvantitativním zpracování dat, jak počítala modifikované a nemodifikované znaky. Možná by bylo zajímavé do analýzy zařadit i vzájemnou polohu rukou, která by mohla ilustrovat zmenšování znakovacího prostoru na horizontální linii (v případech, kdy jsou ruce v postavení vedle sebe), v práci se pracuje spíše s linií vertikální a posunem znaků směrem nahoru/dolů.

Velmi oceňuji úsilí, které Jana věnovala analýze pořízeného materiálu, která nebyla snadná. Přestože se jedná pouze o jakousi pilotní, prvotní studii, došla k některým obecně aplikovatelným závěrům, využitelným v praxi. Celkově se domnívám, že tato bakalářská práce je na velmi dobré úrovni a přesahuje požadavky na bakalářské práce kladené; chtěla bych také vyzdvihnout množství práce, které jistě autorka svému tématu věnovala.

Závěr: Bakalářská práce Jany Kalendové splňuje požadavky na bakalářské práce kladené a může být dobrým podkladem k obhajobě.

Hodnocení: VÝBORNĚ

24. 8. 2016

Mgr. Lenka Okrouhlíková, Ph.D.